Guia docent
220112 - FT - Fluidotècnia

Última modificació: 17/07/2025

Unitat responsable: Escola Superior d'Enginyeries Industrial, Aeroespacial i Audiovisual de Terrassa
Unitat que imparteix: 729 - MF - Departament de Mecànica de Fluids.

Titulació: GRAU EN ENGINYERIA EN TECNOLOGIES INDUSTRIALS (Pla 2010). (Assignatura obligatòria).

Curs: 2025 **Crèdits ECTS:** 4.5 **Idiomes:** Català, Castellà

PROFESSORAT

Professorat responsable: Pedro Javier Gamez-Montero

Altres: MIQUEL TORRENT GELMÀ

CAPACITATS PRÈVIES

Es considera imprescindible haver superat l'assignatura de Mecànica de Fluids

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:
CE26T-GETI. Coneixement aplicat dels fonaments dels sistemes i màquines fluidomecàniques (Mòdul de tecnologia específica - itineari ESEIAAT)

METODOLOGIES DOCENTS

Grup gran: Metodologies de Càlcul i Disseny
En les sessions d'exposició dels continguts el professor introduirà les bases teòriques de la matèria, conceptes, mètodes i resultats il·lustrant-los amb exemples convenients per facilitar-ne la comprensió. Les classes de teoria combinen mètode expositiu i aprenentatge actiu directament relacionats amb l'Activitat 1 i es treballaran exemples i aplicacions particulars relacionats amb l'Activitat 2.

Grup petit: Laboratori / Seminaris d'aplicacions
Les classes de pràctiques, en grups petits, es realitzaran al laboratori o en les aules informàtiques. El treball pràctic es desenvolupa individualment, en parelles i/o equips, a especificar en cada laboratori / seminari. L'objectiu és que l'alumnat sigui capaç de recopilar dades, tractar-les, analitzar-les i extreure les conclusions, comparant els resultats amb altres de referència, teòrics, numèrics, o experimentals. Les classes estan relacionades directament amb les activitats de seminaris I a la VI.

Aprenentatge autònom
Els estudiants, de forma autònoma hauran d'estudiar i exercitar-se per assimilar i aprendre els conceptes, resoldre els exercicis proposats ja sigui manualment o amb l'ajuda de l'ordinador. Les activitats programades fora de l'aula estaran dissenyades perquè serveixin com autoaprenentatge, realització d'activitats avaluables i resoldre els qüestionaris.

Idioma
L'idioma d'impartició de les classes és el català. El material docent i de les activitats (apunts, transparències, diapositives, dossiers, qüestionaris, etc.), es presentarà en català, castellà i/o anglès, en funció de la seva funcionalitat per l'ensenyament i l'aprenentatge.
Els controls i els exàmens estaran escrits en castellà, i l'estudiantat pot triar qualsevol de les dues llengües oficials per expressar-se oralment i per escrit, independentment de la llengua d'impartició de l'assignatura.

En aquesta assignatura pot haver algunes classes en català i algunes en castellà en el mateix grup. Consultar els horaris per saber l'idioma concret de cada classe/grup.

OBJECTIUS D'APRENENTATGE DE L'ASSIGNATURA

Els objectius generals de l'assignatura de Fluidotècnia són:

A nivell de tècnica en l'àmbit de la seva especialitat
• Identificar els fonaments científics
• Utilitzar la tecnologia i l'enginyeria necessària

A nivell d'actuació professional
• Analitzar situacions concretes, definir problemes, prendre decisions i implementar plans d'actuació en la recerca de solucions
• Aplicar coneixements adquirits a situacions reals, gestionant adequadament els recursos disponibles
• Interpretar estudis, informes, dades i analitzar-les numèricament
• Seleccionar i manejar les fonts de informació
• Utilitzar les eines informàtiques existents com a suport
• Treballar en equip multidisciplinari
• Valorar la formació integral, la motivació personal, la mobilitat

A nivell d'aptitud i actitud,
• Entendre i expressar-se amb la terminologia adequada
• Treballar, analitzar, discutir i sintetitzar en grup

Els objectius d'aprenentatge de l'assignatura basats en la taxonomia de Bloom, impliquen que a l'acabar l'assignatura, l'estudiant ha de ser capaç de:
Nivell 3 (aplicar)
• Resoldre els problemes de Tecnologies Industrials relacionats amb el flux de fluids newtonians
• Utilitzar les eines teòriques, experimentals i numèriques adequades a cada problema

HORES TOTALS DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup petit	14,0	12.44
Hores grup gran	31,0	27.56
Hores aprenentatge autònom	67,5	60.00

Dedicació total: 112.5 h

CONTINGUTS

Mòdul 1: INTRODUCCIÓ AL DISSENY FLUIDODINÀMIC

Descripció:
1.1 Anàlisi / Disseny (problema directe i problema invers)
1.2 Tipus d'anàlisi: integral, diferencial i adimensional
1.3 Fluids: propietats, tipologia, newtonians i no-newtonians
1.4 Aplicacions fluidoestàtiques
1.5 Exemples d'aplicacions i casos pràctics

Objectius específics:
En acabar aquest contingut l'estudiant ha de ser capaç de:
• Definir l'anàlisi i disseny directe i invers
• Descriure els tipus d'anàlisi
• Anomenar les principals propietats mecàniques dels fluids
• Explicar el criteri de compressibilitat i donar alguns exemples
• Anomenar les principals propietats termodinàmiques dels fluids
• Explicar el criteri de compressibilitat i donar alguns exemples
• Aplicar l'anàlisi fluidoestàtic i realitzar càlculs numèrics
• Realitzar càlculs numèrics basats en l'anàlisi fluidoestàtic
• Realitzar càlculs numèrics basats en les propietats mecàniques i termodinàmiques dels fluids

Activitats vinculades:
Classes expositives teoria amb exemples i problemes/aplicacions
Activitat 1 (aprenentatge actiu en aula)
Activitat 2 (problemes / aplicacions)
Activitat 3 (qüestionaris autoaprenentatge)
Activitat 4 (control coneixement)
Activitat 5 (examen parcial)

Dedicació: 7h 30m
Grup gran/Teoria: 3h
Aprenentatge autònom: 4h 30m

Mòdul 2: APLICACIONS ANÀLISI DINÀMIC INTEGRAL

Descripció:
2.1 Conceptes propedèutics: lleis de conservació
2.2 Formulació integral i diferencial
2.3 Balanços macroscòpics en sistemes isotèrmics
2.4 Aplicacions de disseny i càlcul d'elements, màquines i instal·lacions per a la manipulació de fluids (agitadors, toveres, dipòsits, sistemes de canonades amb turbomàquines, sistemes de regulació, etc.)
2.5 Utilització dels balanços macroscòpics per plantejar problemes de flux no estacionari
2.6 Exemples i casos pràctics

Objectius específics:
En acabar aquest contingut l'estudiant ha de ser capaç de:
• Enunciar, definir i interpretar les lleis bàsiques: conservació de massa, quantitat de moviment, moment cinètic i energia
• Distingir entre formulació integral i diferencial i enumerar les característiques més importants de les dues formulacions
• Utilitzar l'anàlisi dinàmic integral
• Resoldre aplicacions relacionades les lleis bàsiques en anàlisis integral de sistema de referència inercial i no inercial.
• Calcular magnituds en estudi d'aplicacions de disseny i càlcul d'elements, màquines i instal·lacions per a la manipulació de fluids.

Activitats vinculades:
Classes expositives teoria amb exemples i problemes / aplicacions
Activitat 1 (aprenentatge actiu en aula)
Activitat 2 (problemes / aplicacions)
Activitat 3 (qüestionaris autoaprenentatge)
Activitat 4 (control coneixement)
Activitat 5 (examen parcial)
Activitat 7 (control de laboratori/seminaris)
Activitat 8 (seminari I: flux extern en CFD)

Dedicació: 17h 30m
Grup gran/Teoria: 5h
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 10h 30m

Mòdul 3: APLICACIONS ANÀLSI DINÀMIC DIFERENCIAL

Descripció:
3.1 Conceptes propedèutics amb equacions de moviment: Navier-Stokes, Reynolds, Euler, Bernoulli
3.2 Flux dominat per la viscositat (Re baixos). Flux de Couette i flux de Hagen-Poiseuille.
3.3 Exemples d'aplicacions de fluxos dominats per la viscositat, com flux entre dos cilindres concèntrics, coixinets (hidrostàtics i fluid dinàmics), lubricació, entre d'altres.
3.4 Flux ideal (Re alts). Equació d'Euler i estudi de la partícula de fluid al llarg i normal a una línia de corrent.
3.5 Exemples d'aplicacions de fluxos ideals, com flux en conducte amb curvatura, al voltant d'un cos amb curvatura, entre d'altres.
3.6 Introducció al flux no-newtonià en canonada de secció recta circular. Llei potencial. Plàstic de Bingham.
3.7 Exemples d'aplicacions de fluxos de manipulació de productes alimentaris, flux en medis porosos, etc.
3.8 Casos pràctics

Objectius específics:
En acabar aquest contingut l'estudiant ha de ser capaç de:
• Interpretar i simplificar l'equació de Navier-Stokes
• Utilitzar l'anàlisi dinàmic diferencial
• Resoldre aplicacions relacionades les lleis bàsiques en anàlisis diferencial.
• Calcular el perfil de velocitats i les magnituds dinàmiques derivades pel flux dominat per la viscositat i fluix ideal
• Calcular el flux i les magnituds dinàmiques no-newtonià en canonada de secció recta circular per fluid de llei potencial i plàstic de Bingham.
• Calcular magnituds en estudi d'aplicacions de disseny i càlcul d'elements, màquines i instal·lacions per a la manipulació de fluids.

Activitats vinculades:
Classes expositives teoria amb exemples i problemes / aplicacions
Activitat 1 (aprenentatge actiu en aula)
Activitat 2 (problemes / aplicacions)
Activitat 3 (qüestionaris autoaprenentatge)
Activitat 6 (examen final)
Activitat 7 (control de laboratori / seminaris)
Activitat 9 (seminari II: flux amb viscositat dominant en CFD)

Dedicació: 22h 30m
Grup gran/Teoria: 5h
Grup petit/Laboratori: 4h
Aprenentatge autònom: 13h 30m

Mòdul 4: APLICACIONS ANÀLISI ADIMENSIONAL

Descripció:
4.1. Les lleis de semblança (geomètrica, cinemàtica i dinàmica)
4.2. Números adimensionals bàsics
4.3. Teoria de models, el disseny d'experiments i la correlació de dades experimentals.
4.4. Exemples d'aplicacions i casos pràctics

Objectius específics:
En acabar aquest contingut l'estudiant ha de ser capaç de:
• Explicar les bases de l'anàlisi dimensional i donar exemples de les seves aplicacions
• Donar les unitats bàsiques de magnituds físiques utilitzades
• Enunciar el teorema Pi de Buckingham
• Calcular els grups adimensionals que intervenen en una determinada llei física
• Identificar grups adimensionals importants
• Utilitzar l'anàlisi adimensional
• Calcular l'escala d'un model sobre la base de la similitud cinemàtica i dinàmica
• Calcular la relació de magnituds físiques entre prototip i model

Activitats vinculades:
Classes expositives teoria amb exemples i problemes / aplicacions
Activitat 1 (aprenentatge actiu en aula)
Activitat 2 (problemes / aplicacions)
Activitat 3 (qüestionaris autoaprenentatge)
Activitat 6 (examen final)
Activitat 7 (control de laboratori / seminaris)
Activitat 12 (seminari V: nombres adimensionals i teoria de models)

Dedicació: 10h
Grup gran/Teoria: 2h
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 6h

Mòdul 5: APLICACIONS INSTAL·LACIONS DE FLUIDS

Descripció:
5.1 Equació de Bernoulli generalitzada
5.2 Pèrdues de càrrega primàries i secundàries. Darcy-Weisbach, Moody, factor de fricció i elements
5.3 Corba de sistema
5.4 Rendiments i corba característica de la bomba centrífuga
5.5 Instal·lacions amb bomba centrífuga. Punt de funcionament
5.6 Regulació

Objectius específics:
En acabar aquest contingut l'estudiant ha de ser capaç de:
• Definir l'equació de Bernoulli generalitzada
• Interpretar el diagrama de Moody
• Calcular el factor de fricció
• Calcular pèrdues de càrrega primàries i secundàries
• Identificar els rendiments i corba característica de la bomba centrífuga
• Identificar la corba de sistema
• Calcular el punt de funcionament d'una instal·lació amb bomba
• Descriure la regulació d'una instal·lació

Activitats vinculades:
Classes expositives teoria amb exemples i problemes / aplicacions
Activitat 1 (aprenentatge actiu en aula)
Activitat 2 (problemes / aplicacions)
Activitat 3 (qüestionaris autoaprenentatge)
Activitat 6 (examen final)

Dedicació: 10h
Grup gran/Teoria: 6h
Aprenentatge autònom: 4h

Mòdul 6: APLICACIONS SISTEMES OLEOHIDRÀULICS DE TRANSMISSIÓ DE POTÈNCIA

Descripció:
6.1 Tecnologia potència de fluids (comparació de sistemes oleohidràulics, mecànics, elèctrics i pneumàtics en termes de rendiment, fiabilitat, eficiència i versatilitat), sistemes industrials i mòbils d'energia, representació i unitats de símbols ISO, normes ISO 1219:2012 i 4413:2011.
6.2 Generació de pressió, pèrdues de pressió, generació de calor, fuites de fluids, cavitació, soroll i vibració. Informació clau: el producte de l'esforç i el flux és la potència com a elèctrica (tensió × corrent), mecànica (força × velocitat), rotacional (parell × velocitat angular) i fluid (pressió × flux).
6.3 Màquines de desplaçament positiu: tipus de disseny, principi de funcionament, concepte de desplaçament, bomba de desplaçament fix/variable, cabal, cas ideal, rendiment real, pressió de funcionament, potència hidràulica, eficiència, pèrdues, parell i velocitat del motor.
6.4 Cilindres o actuadors (dimensions, àrea del pistó i força transmesa, velocitat de la barra, pandeig, càrrega lateral)
6.5 Vàlvules. Construcció i característiques, aplicacions i tipus de disseny (a pressió, cabal i direccional).
6.6 Circuit bàsic. Components bàsics: actuador, vàlvula de control direccional, bomba i vàlvula d'alleujament de pressió. Principi de funcionament i funció dels components. Tipus de càrrega: resistiva/desbordament. Protecció contra embalament. Exemple.
6.7 Circuits de control de velocitat. Controls de restricció (sistemes d'entrada, de sortida i de purga). Control de velocitat amb vàlvules limitadores simples. Control de cabal i efectes dels circuits de canvi de càrrega amb vàlvules de control de cabal compensada per pressió. Exemple.

Objectius específics:
• Interpretar les diferents propietats dels fluids hidràulics
• Interpretar i discutir esquemes oleohidràulics segons l'estàndard ISO 1219 i les dades tècniques dels catàlegs de bombes, vàlvules, motors i actuadors.
• Descriure l'ús de diferents tipus de vàlvules (de cabal, de pressió i direccionals) en sistemes hidràulics.
• Analitzar l'ús de diferents tipus de vàlvules (caudal, pressió i direccional) en sistemes hidràulics.
• Explicar com funcionen els diferents components olehidràulics en sistemes de transmissió de potència.
• Analitzar el rendiment d'una bomba hidràulica i un motor hidràulic i fer-ne càlculs.
• Realitzar càlculs en sistemes de transmissió de potència
• Seleccionar dimensionament dels components en funció del seu ús final i dissenyar sistemes oleohidràulics senzills per controlar actuadors lineals i rotatius.

Activitats vinculades:
Classes expositives teoria amb exemples i problemes / aplicacions
Activitat 1 (aprenentatge actiu en aula)
Activitat 2 (problemes / aplicacions)
Activitat 3 (qüestionaris autoaprenentatge)
Activitat 6 (examen final)
Activitat 10 (seminari III: compenents oleohidràulics)
Activitat 11 (seminari IV: circuit oleohidràulics)

Dedicació: 35h
Grup gran/Teoria: 10h
Grup petit/Laboratori: 4h
Aprenentatge autònom: 21h

Mòdul 7: GUIA I BONES PRÀCTIQUES EN LA LECTURA D'ARTICLES CIENTIFICOTÈCNICS AL DISSENY FLUIDODINÀMIC

Descripció:
7.1 Introducció
7.2 Què són els articles de recerca? Per què llegir 'primary literature'?
7.3 El joc del llenguatge, la ciència i la filosofia.
7.4 És això 'primary literature'. Sempre en anglès?
7.5 Innovació: una paraula
7.6 L'anatomia del 'paper'. Seccions i en pràctica
7.7 Com llegir articles de recerca? En pràctica: hipòtesis i qüestions de recerca, argumentació de la recerca, conceptes i resultats.
7.8 En conjunt, a tenir en compte. En pràctica

Objectius específics:
En acabar aquest contingut l'estudiant ha de ser capaç de:
• De com la lectura d'articles de recerca aporta aprenentatge actiu a la docència d'enginyeria
• Identificar els paràmetres aplicables a la millora del propi aprenentatge
• Descobrir les principals aportacions de la lectura, crítica i avaluació d'articles de recerca
• Conèixer l'anatomia, seccions i continguts bàsics d'un article de recerca
• Gestionar la lectura no-lineal i selectiva dels continguts
• Seleccionar i aplicar la guia de bones pràctiques per criticar i avaluar un article de recerca
• Articular la recerca i trobada d'autors, indexes bibliomètrics i articles de recerca

Activitats vinculades:
Classes expositives teoria amb exemples i problemes / aplicacions
Activitat 1 (aprenentatge actiu en aula)
Activitat 2 (problemes / aplicacions)
Activitat 3 (qüestionaris autoaprenentatge)
Activitat 6 (examen final)
Activitat 13 (seminari VI: reading primeary literature, la sostenibilitat, la internacionalització i els fluids)

Dedicació: 10h
Grup gran/Teoria: 2h
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 6h

ACTIVITATS

ACTIVITAT 1. APRENENTATGE ACTIU A L'AULA

Descripció:
Aprenentatge actiu en aula per tal de potenciar la motivació, reforçar el pensament crític i activar l'aprenentatge adaptant-se així a les necessitats específiques de l'aula, entre altres, com:
- Passatemps clàssics creats pel professor ad hoc i lliurats en fotocòpies/dispositives (sopes de lletres, mots encreuats, les N diferències, aparellament, etc.)
- Eines multiplataforma d'aprenentatge mòbil electrònic i de ludificació ("gamificació")
- Recursos interactius H5P per a l'aprenentatge en web (tecnologia oberta i completament lliure)
- Altres eines i recursos a disposició

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Interpretar i exemplificar l'aprofitament i l'assimilació dels objectius específics associats en avaluació contínua als continguts 1, 2, 3, 4, 5 i 6.

Material:
Fotocòpies, eines multiplataforma, aplicacions, recursos interactius, etc.

Lliurament:
Les activitats són realitzades, comentades i corregides a l'aula entre estudiants i entre professor i estudiants.
Aquesta activitat no té un pes específic directe a la nota global de el curs.

Dedicació: 12h
Grup gran/Teoria: 4h
Aprenentatge autònom: 8h

ACTIVITAT 2. PROBLEMES/APLICACIONS

Descripció:
Exercicis bàsics presentats en la documentació teòrica de l'assignatura. Problemes i aplicacions propostes per resoldre a classe. Els enunciats dels problemes i aplicacions es discuteixen, prèviament preparats pel professor, a classe.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Analitzar i gestionar el temps per tal de resoldre els problemes de forma eficient. Treballar en grup i distribuir tasques en cas necessari.
- Trobar i analitzar documentació tècnica en el material suport, la bibliografia i / o internet relacionada amb els problemes proposats.

Material:
Apunts de l'assignatura a ATENEA (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle).
Llibre de l'assignatura ATENEA.

Lliurament:
La resolució del problema ha d'incloure els apartats següents: (a) Hipòtesi, (b) Dibuix de l'esquema, (c) Principis bàsics, (d) Resolució, (i) Resultats, (f) Conclusions i (g) Explicació: dins cada apartat, s'ha d'incloure sempre una petita explicació per raonar i argumentar els passos que s'han donat.
Aquesta activitat no té un pes específic directe a la nota global de el curs.

Dedicació: 18h
Grup gran/Teoria: 10h
Aprenentatge autònom: 8h

ACTIVITAT 3. QÜESTIONARIS AUTOAPRENENTATGE

Descripció:
Qüestionaris tipus test realitzats individualment d'exercicis conceptuals formant part de l'aprenentatge autònom.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Demostrar l'assoliment dels objectius específics associats en avaluació contínua als continguts 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7.

Material:
Qüestionaris on-line desenvolupats en la plataforma ATENEA de l'assignatura (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle)

Lliurament:
Cada qüestionari s'avalua i la seva nota forma part del 5% corresponent a la nota final de curs de les proves de qüestionaris autoaprenentatge.

Dedicació: 18h
Grup gran/Teoria: 10h
Aprenentatge autònom: 8h

ACTIVITAT 4. CONTROL CONEIXEMENTS

Descripció:
Prova control tipus test realitzada a classe en parelles.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Demostrar l'assoliment dels objectius específics associats als continguts 1, 2, 3 i 4.

Material:
Formulari d'en A4 una cara realitzat a mà per l'estudiant.

Lliurament:
El test s'avalua, i la seva nota té un pes del 5%, de la nota final de curs.

Dedicació: 5h
Grup gran/Teoria: 1h
Aprenentatge autònom: 4h

ACTIVITAT 5. EXAMEN PARCIAL

Descripció:
Prova parcial individual.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Demostrar l'assoliment dels objectius específics associats als continguts 1, 2, 3 i 4.

Material:
Els formularis utilitzats en els controls de coneixements.

Lliurament:
La prova té un pes del 35% de la nota final de curs.

Dedicació: 13h
Grup gran/Teoria: 3h
Aprenentatge autònom: 10h

ACTIVITAT 6. EXAMEN FINAL

Descripció:
Prova parcial individual. Inclourà una activitat de recuperació de l'activitat (Primer Parcial).

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Demostrar l'assoliment dels objectius específics associats als continguts 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7.

Material:
Els formularis utilitzats en els controls de coneixements.

Lliurament:
La prova té un pes del 35% de la nota final de curs.

Dedicació: 13h
Grup gran/Teoria: 3h
Aprenentatge autònom: 10h

ACTIVITAT 7. CONTROL DE LABORATORI/SEMINARIS

Descripció:
Prova control tipus test realitzada a classe individualment.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Demostrar l'assoliment dels objectius específics associats als continguts 8, 9, 10, 11, 12 i 13.

Material:
Formulari o dossier lliurat a l'estudiant per part de professor per dur a terme la prova. A l'acabar, s'ha de retornar a professor.

Lliurament:
El test s'avalúa i la seva nota és el 10% corresponent a la nota final de curs de la prova control laboratori/seminari.

Dedicació: 5h
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 3h

ACTIVITAT 8. SEMINARI I: FLUX EXTERN EN CFD

Descripció:
Pràctica realitzada amb programari de Computational Fluid Dynamics (CFD). Es simula un flux extern sobre un objecte (cilindre, esfera o perfil aerodinàmic) es comparen els resultats amb els càlculs teòrics realitzats a classe de teoria i/o problemes.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Cercar informació a Internet, llibres, articles sobre mètodes numèrics emprats en CFD.
- Descriure de forma genèrica què és un programa de CFD.
- Realitzar una simulació amb geometria simple, d'un flux laminar amb condicions de contorn estàndard.
- Interpretar els resultats obtinguts d'una simulació de CFD.

Material:
Programari de CFD.
Ordinador d'aula informàtica.
Apunts de l'assignatura a ATENEA (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle).
Guió del seminari a ATENEA. L'idioma dels guions de seminaris és l'anglès.

Lliurament:
El lliurament correcte de l'informe forma part de el 10% de la nota global de curs, corresponent a la nota de pràctiques de laboratori / seminari.

Dedicació: 4h
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 2h

ACTIVITAT 9. SEMINARI II: FLUX DE VISCOSITAT DOMINANT EN CFD

Descripció:
Pràctica realitzada amb programari de Computational Fluid Dynamics (CFD). Es simula un flux amb viscositat dominant de casos en geometries rectangulars i es comparen els resultats amb els càlculs teòrics realitzats a classe de teoria i/o problemes.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Dissenyar una simulació de flux amb viscositat dominant amb una geometria simple.
- Interpretar els resultats obtinguts de la simulació i comparar amb els resultats analítics.

Material:
Programari de CFD.
Ordinador d'aula informàtica.
Apunts de l'assignatura a ATENEA (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle).
Guió del seminari a ATENEA. L'idioma dels guions de seminaris és l'anglès.

Lliurament:
El lliurament correcte de l'informe forma part de el 10% de la nota global de curs, corresponent a la nota de pràctiques de laboratori/seminari.

Dedicació: 3h 30m
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 1h 30m

ACTIVITAT 10. SEMINARI III: COMPONENTS OLEOHIDRÀULICS

Descripció:
Pràctica realitzada amb components oleohidràulics. Es presenten, mostren, expliquen i estudien elements i components oleohidràulics bàsic (bombes, actuadors, motors, vàlvules, filtres i acumuladors) i es comparen amb els realitzats a classe de teoria i/o problemes.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Descriure el funcionament dels components bàsics oleohidràulics.
- Interpretar la geometria i parts dels components bàsics oleohidràulics.
- Identificar simbologia normalitzada de components.

Material:
Laboratori de Mecànica de Fluids.
Components i equips de pràctiques.
Apunts de l'assignatura a ATENEA (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle).
Guió del seminari a ATENEA. L'idioma dels guions de seminaris és l'anglès.

Lliurament:
El lliurament correcta de l'informe forma part de el 10% de la nota global de curs, corresponent a la nota de pràctiques de laboratori/seminari.

Dedicació: 7h
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 5h

ACTIVITAT 11. SEMINARI IV: CIRCUITS OLEOHIDRÀULICS

Descripció:
Pràctica realitzada amb esquemes i muntatge i/o funcionament en panell de laboratori de circuits bàsics oleohidràulics, i pràctica de treball segura. Es presenten, mostren, expliquen i estudien circuits bàsics oleohidràulics i amb funcions (identificació de contrapressió, càrregues resistives i d'accelerament, circuits de control de velocitat.) i es comparen amb els realitzats a classe de teoria i/o problemes.

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Interpretar l'esquema unifiliar de circuits i components correctament identificats.
- Aplicar components identificats i funcionament en el sistema oleohidràulic relacionat
- Visualitzar i anticipar el funcionament del circuit, i pràctica de treball segura..
- Interpretar els resultats obtinguts i comparar amb els resultats analítics.

Material:
Laboratori de Mecànica de Fluids.
Components i equips de pràctiques.
Apunts de l'assignatura a ATENEA (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle).
Guió del seminari a ATENEA. L'idioma dels guions de seminaris és l'anglès.

Lliurament:
El lliurament correcta de l'informe forma part de el 10% de la nota global de curs, corresponent a la nota de pràctiques de laboratori/seminari.

Dedicació: 7h
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 5h

ACTIVITAT 12. SEMINARI V: NÚMEROS ADIMENSIONALS I TEORÍA DE MODELS

Descripció:
Introducció a l'anàlisi dimensional.
Identificats els números adimensionals, la semblança i teoria de models permet predir el comportament d'un prototip a partir de les mesures realitzades en el model.
Intervenció mitjançant aprenentatge invers en classe inversa "flippled classroom".

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Explicar les bases de l'anàlisi dimensional i donar exemples de les seves aplicacions.
- Donar les unitats bàsiques de magnituds físiques utilitzades.
- Enunciar el teorema Pi de Buckingham.
- Calcular els grups adimensionals que intervenen en una determinada llei física.
- Calcular l'escala de models sobre la base de la similitud cinemàtica i dinàmica.
- Calcular la relació de magnituds físiques entre prototip i model.

Material:
Planificació detallada de la intervenció aula invertida "flippled classroom" a ATENEA (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle).
Apunts de l'assignatura a ATENEA
Materials ad hoc específics de el seminari a ATENEA.

Lliurament:
Qüestionari on-line en aula desenvolupat a la plataforma ATENEA de l'assignatura.
El qüestionari s'avalua i la seva nota forma part del 10% de la nota global de curs, corresponent a la nota de pràctiques de laboratori/seminari.

Dedicació: 3h 30m
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 1h 30m

ACTIVITAT 13. SEMINARI VI. READING PRIMEARY LITERATURE, LA SOSTENIBILITAT, LA INTERNACIONALITZACIÓ I ELS FLUIDS

Descripció:
Pràctica de laboratori on s'introdueix a l'estudiant a la lectura d'artícles científicsals, i conceptes de sostenibilitat i internacionalització en l'educació superior en enginyeria de fluids. El seminari mira el pla estratègic i els ODS de la UPC. Amb les bones pràctiques en la lectura d'articles s'enfoca en conèixer l'actualitat mundial respecte a noves i innovadores propostes. Intervenció mitjançant aprenentatge invers en classe inversa "flippled classroom".

Objectius específics:
En acabar aquesta activitat l'estudiant ha de ser capaç de:
- Concebre una sensibilització cap a la internacionalització i la comunicació intercultural. «Globalització no és internacionalització».
- Reconèixer com la internacionalització incorpora la relació i la cooperació, que va de local a global amb focus a la societat.
- Descriure la internacionalització "a casa" i la "del currículum".
- Descriure noves propostes com el Green New Deal, les tecnologies d'emissions negatives (NET i BECCS), el desacoblament relatiu i absolut, la geoenginyeria o l'ecomodernisme, entre altres.
- Enunciar nous conceptes derivats de la sostenibilitat com els "límits planetaris" d'en Johann Rockström i "l'economia rosquilla" amb les set maneres de pensar l'economia de Kate Raworth, entre altres.
- Descriure correctament termes sovint mal interpretats tècnicament per donar un sentit conscient de sostenibilitat, com ara aquest glossari breu: "carbon neutral", "regenerative", "circular", "sustainable", "organic" i "zero waste"., entre altres.
- Percebre un desenvolupament personal des d'una perspectiva moral i ètica, en una personalitat madura amb un sentit de responsabilitat amb la sostenibilitat.

Material:
Planificació detallada de la intervenció aula invertida "flippled classroom" a ATENEA (eina de gestió d'aprenentatge de la UPC basada en Moodle).
Apunts de l'assignatura a ATENEA
Materials ad hoc específics de el seminari a ATENEA.

Lliurament:
Qüestionari on-line en aula desenvolupat a la plataforma ATENEA de l'assignatura.
El qüestionari s'avalua i la seva nota forma part del 10% de la nota global de curs, corresponent a la nota de pràctiques de laboratori/seminari.

Dedicació: 3h 30m
Grup petit/Laboratori: 2h
Aprenentatge autònom: 1h 30m

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

Examen parcial, pes: 35%
Examen final, pes: 35%
Proves qüestionaris autoaprenentatge, pes: 5%
Control de coneixements, pes: 5%
Pràctiques de laboratori/seminaris, pes: 10%
Control laboratori/seminaris, pes: 10%

*En el cas de resultats poc satisfactoris al primer parcial, i sempre que la nota sigui inferior a 5, el segon parcial se substituirà per un examen final amb el contingut de tota l'assignatura, amb parts diferenciades per parcials. La nota final corresponent a parcials (70%) serà la més alta entre l'examen final i la ponderació entre 1er parcial i la part del segon parcial a l'examen final.

NORMES PER A LA REALITZACIÓ DE LES PROVES.

Els qüestionaris autoaprenentatge són tipus test i es faran individualment com a aprenentatge autònom a ATENEA.

El control de coneixements és del tipus tests i es farà en parelles a l'horari de classe amb una durada aproximada de 45-60 minuts. Es pot tenir un formulari fet a mà per l'alumnat.

Els informes de les pràctiques de laboratori / seminaris han de ser entregats a ATENEA, realitzats a mà o amb un processador de textos, amb el format de la informació disponible a ATENEA, i sempre amb format PDF.

Els exàmens parcial i final són proves individuals i estan formats d'exercicis que, generalment, són més de tipus resolutiu que expositiu, i sovint es demanaran resultats numèrics. Les dades numèriques sempre expressades en unitats del SI. Cada exercici serà puntuable entre 0 i 10 punts en funció de la seva dificultat i extensió. Cada exercici podrà tenir diferents apartats amb la seva puntuació explícita. La duració aproximada de cada examen serà de 2 hores. Es pot tenir un formulari fet a mà pels estudiants.

Criteris de correcció
Per obtenir la màxima puntuació cal:
o Incloure els apartats següents: (a) Hipòtesi, (b) Dibuix/esquema, (c) Principis bàsics, (d) Resolució, (i) Resultats, (f) Conclusions i (g) Explicació: dins de cada apartat, s'ha d'incloure sempre una petita explicació per raonar i argumentar els passos que s'han donat.
o Presentar els gràfics indicant les escales amb unitats correctes.
o Arribar al resultat numèric correcte amb unitats correctes.
o Presentar els esquemes, diagrames de blocs, etc. sense ambigüitats.
o Es valora positivament la pulcritud, concisió, precisió i claredat en la presentació. És bo fer a part i separar esborranys, càlculs previs, etc., del desenvolupament i resolució que es donen per bons. Aquests, en general, només cal que incloguin comentaris concisos.

D'altra banda, es penalitzen fortament de manera que poden arribar a anul·lar la puntuació en un apartat:
o Els errors dimensionals i conceptuals en els raonaments.
o Els resultats sense unitats o expressats en unitats que no pertanyen al SI.
o Els errors numèrics que portin a resultats raonables (p.ex. dins de l'ordre de magnitud del resultat correcte) només es penalitzen lleument. Altres errors numèrics, com ara un canvi de signe o un valor sense sentit, poden arribar a ser considerats errors conceptuals (p.ex. una pressió absoluta negativa).
o En preguntes encadenades no es penalitzen els errors derivats dels resultats anteriors, sempre que prendre aquests com a dades no representi un error conceptual i els resultats que es derivin siguin raonables.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:
- García Vílchez, Mercè; Gámez Montero, Pedro Javier. Effective reading practices for engineering research articles: an engineer's guide to reading, critiquing, and evaluating primary lliterature [en línia]. 1. Barcelona: Iniciativa Digital Politècnica. Oficina de Publicacions Acadèmiques Digitals de la UPC, July 2024 [Consulta: 24/09/2024]. Disponible a: http://hdl.handle.net/2117/411802. ISBN 9788410008687.
- Gamez Montero, Pedro Javier; Codina Macià, Esteban. Fluidotecnia: problemas resueltos [en línia]. Terrassa: Iniciativa Digital Politècnica, 2018 [Consulta: 28/02/2022]. Disponible a: http://hdl.handle.net/2117/126277. ISBN 9788498807349.
- White, Frank M. Mecánica de fluidos [en línia]. 6ª ed. Madrid: McGraw-Hill, 2008 [Consulta: 20/09/2022]. Disponible a: https://www-ingebook-com.recursos.biblioteca.upc.edu/ib/NPcd/IB_BooksVis?cod_primaria=1000187&codigo_libro=4144. ISBN 9788448166038.
- Shames, I.H. Mecánica de fluidos. 3ª ed. Santafé de Bogotá: McGraw-Hill, 1995. ISBN 9586002462.
- Gerhart, P.M.; Gross, R.J.; Hochstein, J.I. Fundamentos de mecánica de fluidos. 2ª ed. Argentina: Addison-Wesley Iberoamericana, 1995. ISBN 0201601052.
- Round G.F.; Garg, V.K. Applications of fluid dynamics. London: Edward Arnold, 1986. ISBN 0713135468.
- Spurk, J.H. Fluid mechanics: problems and solutions. Berlín: Springer, 1997. ISBN 3540616527.
- Heras Jiménez, Salvador de las. Mecánica de fluidos en ingeniería [en línia]. Barcelona: Iniciativa Digital Politècnica, 2012 [Consulta: 10/03/2023]. Disponible a: http://hdl.handle.net/2099.3/36608. ISBN 9788476539361.
- Heras Jiménez, Salvador de las. Fluidos, bombas e instalaciones hidráulicas [en línia]. 2a ed. Barcelona: Iniciativa Digital Politècnica, 2018 [Consulta: 10/03/2023]. Disponible a: http://hdl.handle.net/2117/127556. ISBN 9788498807288.
- Çengel, Yunus A. [et al.]. Mecánica de fluidos: fundamentos y aplicaciones [en línia]. 4a ed. México D.F.: McGraw-Hill, 2018 [Consulta: 20/09/2022]. Disponible a: https://www-ingebook-com.recursos.biblioteca.upc.edu/ib/NPcd/IB_BooksVis?cod_primaria=1000187&codigo_libro=8102. ISBN 9781456260941.
- Yeong, Foong May. How to read and critique a scientific research article: notes to guide students reading primary literature [en línia]. HackensacP.k, NJ: World Scientific, 2013 [Consulta: 16/11/2022]. Disponible a: https://www-worldscientific-com.recursos.biblioteca.upc.edu/worldscibooks/10.1142/9051#t=aboutBook. ISBN 9789814579162.
- Yudkin, Ben. Critical reading: making sense of research papers in life sciences and medicine [en línia]. London: Routledge, 2006 [Consulta: 09/07/2024]. Disponible a: https://www-taylorfrancis-com.recursos.biblioteca.upc.edu/books/mono/10.4324/9780203464137/critical-reading-ben-yudkin. ISBN 9780415303224.

Complementària:
- Bird, R.Byron; Stewart, Warren E.; Lightfoot, Edwin N. Fenómenos de transporte: un estudio sistemático de los fundamentos del transporte de materia, energía y cantidad de movimiento [en línia]. Barcelona: Reverté, 1964 [Consulta: 23/04/2025]. Disponible a: https://research-ebsco-com.recursos.biblioteca.upc.edu/plink/78bfe375-692d-3a11-bda3-05ee6a8e6446. ISBN 9788429170504.
- Schlichting, Hermann. Teoria de la capa límite. Bilbao: Urmo, 1972.
- Virto Albert, L. Mecànica de fluids: fonaments. Vol. 1 [en línia]. Barcelona: Edicions UPC, 1993-1996 [Consulta: 19/05/2020]. Disponible a: http://hdl.handle.net/2099.3/36714. ISBN 8476533721.
- Virto Albert, L. Mecànica de fluids: fonaments. Vol. 2 [en línia]. Barcelona: Edicions UPC, 1993-1996 [Consulta: 19/05/2020]. Disponible a: http://hdl.handle.net/2099.3/36715. ISBN 8483011441.
- Virto Albert, Luis. Mecánica de fluidos: problemas resueltos. Barcelona: Barcelona: Ediciones UPC, 1993.
- Virto Albert, Luis. Dinámica de gases [en línia]. Barcelona: Iniciativa Digital Politècnica, Oficina de Publicacions Acadèmiques Digitals de la UPC, 2017 [Consulta: 13/10/2020]. Disponible a: http://hdl.handle.net/2117/114130. ISBN 9788498806922.
- Kundu, Pijush K.; Cohen, Ira M.; Dowling, David R. Fluid mechanics [en línia]. 5th ed. Amsterdam: Elsevier, 2012 [Consulta: 22/06/2022]. Disponible a: https://www-sciencedirect-com.recursos.biblioteca.upc.edu/book/9780123821003/fluid-mechanics. ISBN 9780123821003.
- Gillen, Christopher M. Reading primary literature: a practical guide to evaluating research articles in biology. San Francisco, CA: Pearson Benjamin Cummings, 2007. ISBN 9780805345995.

RECURSOS

Altres recursos:
Apunts i transparències a ATENEA.
Enllaços web:
Sèrie de 39 vídeos i textos acompanyants que van revolucionar l'ensenyament de la Mecànica de Fluids
http://web.mit.edu/hml/ncfmf.html />Portal sobre Computational Fluid Dynamics (CFD)

www.cfd-online.com